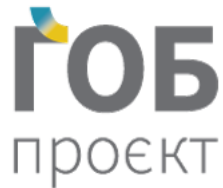

ГЕНДЕРНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У БЮДЖЕТНОМУ ПРОЦЕСІ: СУТНІСТЬ ТА ДОСВІД УКРАЇНИ

Оксана Цюпа, к.е.н., заступниця керівниці
Проекту «Гендерне бюджетування в Україні»

МІНІСТЕРСТВО
ФІНАНСІВ
УКРАЇНИ

Швеція
Sverige

NIRAS

CPMI

CORPORATE & PUBLIC MANAGEMENT INTERNATIONAL

ГОБ ПРОЄКТ

- Здійснюється за фінансування Уряду Швеції;
- Основний партнер – Міністерство фінансів України (забезпечення консультативної підтримки у процесі впровадження гендерного бюджетування в Україні).
- Період впровадження: 2014-2018-2020 рр.

Кінцева мета Проекту:

Підвищення економічної ефективності і результативності витратів бюджету, що враховують потреби обох статей

Впровадження і застосування ґендерно орієнтованого підходу на державному рівні

Експертно-консультативна підтримка ГРК щодо застосування ҐОБ у бюджетному процесі

1.

Підвищення потенціалу фахівців ГРК та Мінфіну щодо застосування ґендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі

2.

Поширення знань серед інших учасників бюджетного процесу на державному рівні

3.

Розробка пропозицій щодо внесення змін в законодавчі та нормативно-правові акти, які регулюють бюджетний процес в Україні

4.

Впровадження гендерного підходу в бюджетний процес на місцевому рівні

Міста обласного значення

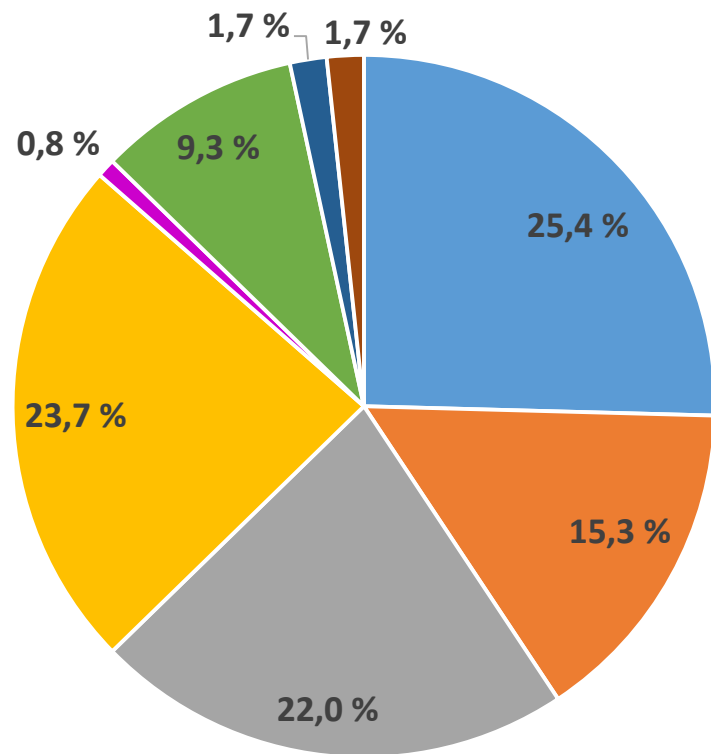
ОТГ

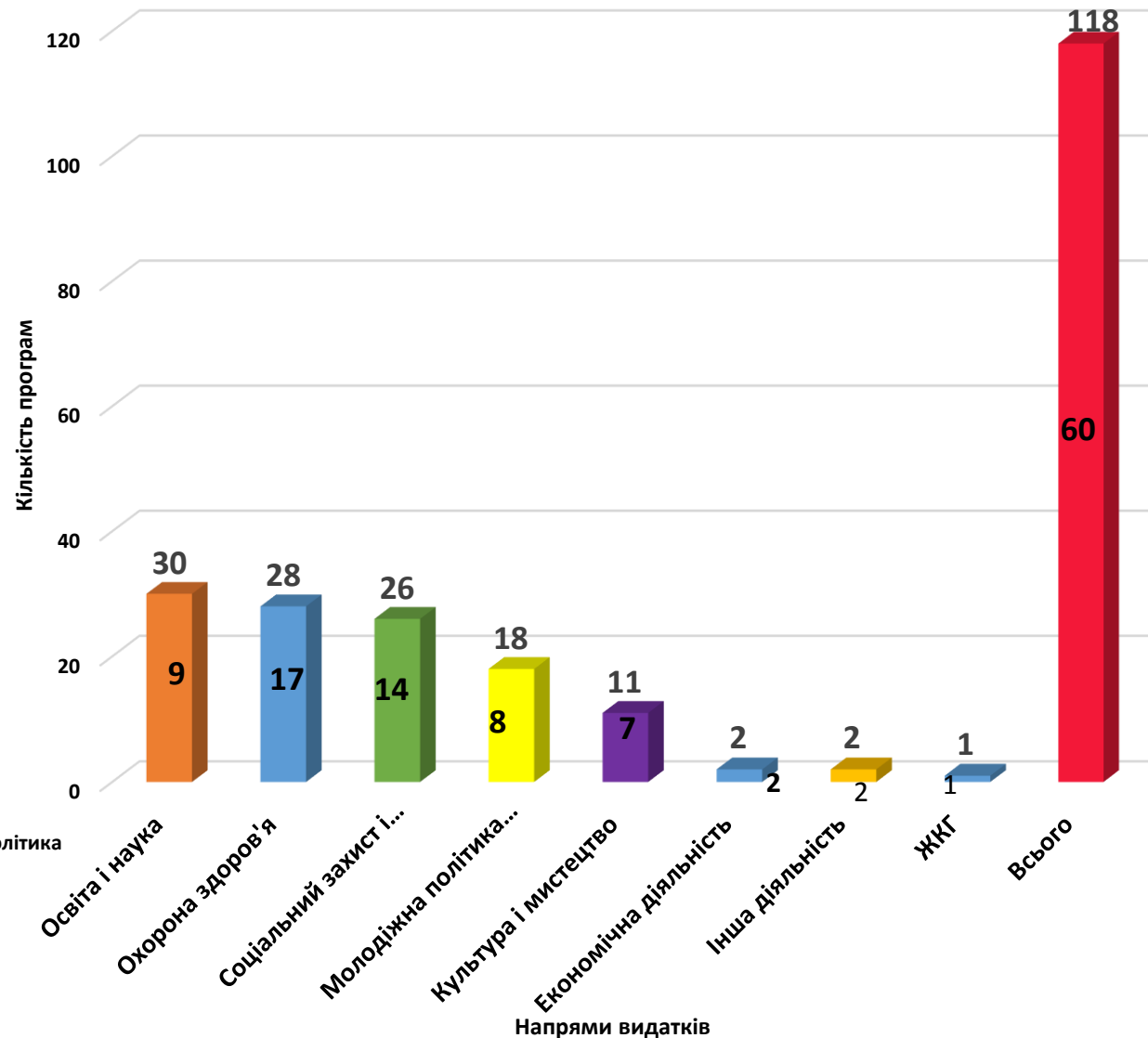
Райони

Протягом 2015-2020 рр. проаналізовано **118** бюджетних програм за **60** напрямками видатків, які фінансуються з місцевих бюджетів

- Освіта і наука
- Соціальний захист та соціальне забезпечення
- Житлово-комунальне господарство
- Економічна діяльність
- Фізична культура і спорт та молодіжна політика
- Охорона здоров'я
- Культура і мистецтво
- Інша діяльність

Статеві та ґендерні ролі

- **Статеві (біологічні) ролі**
 - ... **тільки жінка** може бути вагітною, народити дитину, годувати її груддю, бути дочкою, матір'ю, дружиною, бабусею.
 - ... **тільки чоловік** може бути генетичним батьком дитини, бути сином, батьком, чоловіком, дідусем.
- **Незмінні**
- **Загальні для всіх культур**
- **ґендерні (соціальні) ролі**
 - ... доглядати й навчати дітей, прати, прибирати, куховарити, вишивати, ткати, писати, навчатися в навчати, забивати цвяхи, підіймати штангу, ремонтувати, видобувати вугілля, пілотувати літаки, здійснювати наукові відкриття, керувати підприємствами і державами тощо...
може будь-хто, незалежно від біологічної статі.
- **Змінюються з часом**
- **Відмінні у різних культурах**

Гендерна рівність

«...Рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства»

Закон України
«Про забезпечення рівних прав
та можливостей жінок і чоловіків»

Гендерна нерівність

Гендерна нерівність
це соціальні,
а не біологічні причини
відмінностей у
можливостях людей
залежно від статі.

у різній участі в процесі прийняття рішень;

у різних статусах на ринку праці й в економіці;

у різних обов'язках (як у випадку оплачуваної,
так і неоплачуваної роботи)

у різному виборі освіти;

у різній тривалості життя;

На практиці під забезпеченням ґендерної рівності розуміють застосування різноманітних інструментів ґендерного підходу

Стратегічний

Тактичний

Оперативний

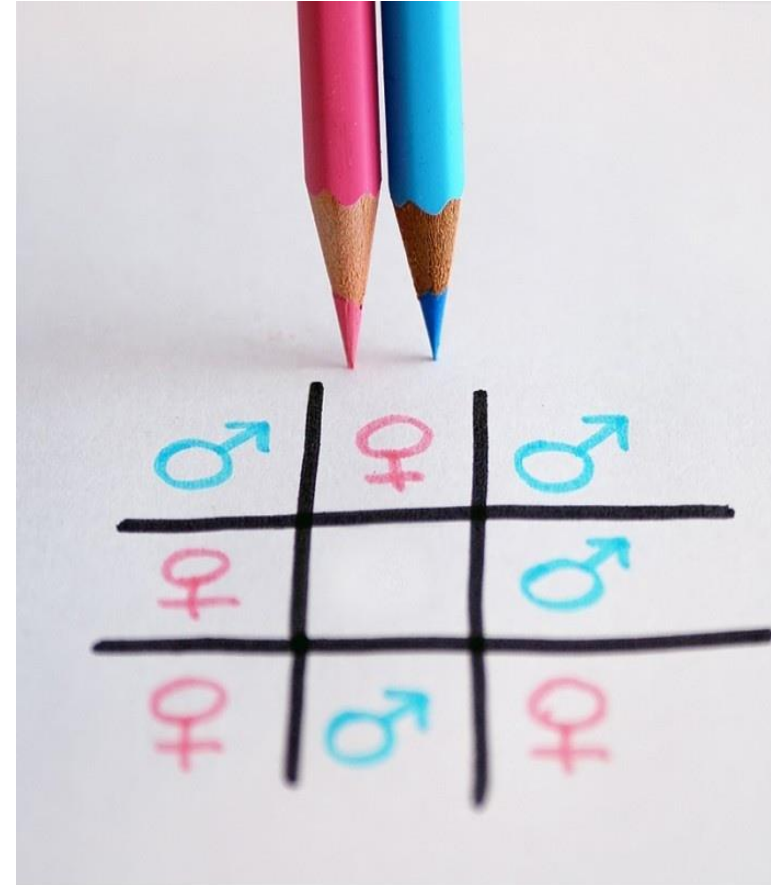
Що таке врахування ґендерного підходу?

- Це діяльність, яка забезпечує інтеграцію інтересів і досвіду жінок та чоловіків як невід'ємної частини планування, реалізації, моніторингу й оцінки стратегій, політик, програм та заходів у всіх сферах, так, щоб жінки та чоловіки отримували рівні блага.

(Економічна і соціальна рада ООН (ЕКОСОР), 1997)

Головний принцип врахування ґендерного підходу

- Всі стратегії, політики, програми, проекти та заходи мають соціальні та ґендерні наслідки і впливи

Соціально-гендерні впливи та наслідки, зазвичай, різні для жінок та чоловіків... і подібні до сили вітру...

Характер впливу політики на різні групи жінок та чоловіків

- **Гендерно нейтральний** – політика орієнтована на все населення і рівною мірою впливає на всі групи жінок та чоловіків.
- **Гендерно сліпий** – політика побудована на інформації, яка виходить із потреб, інтересів та діяльності осіб тільки однієї статі.
- **Гендерно чутливий** – політика враховує становище та інтереси різних груп жінок та чоловіків і не погіршує їх становище.

Гендерне бюджетування

(гендерно-орієнтоване бюджетування, ГОБ)

- Це – **застосування комплексного гендерного підходу у бюджетній політиці та бюджетному процесі** на державному й місцевому рівнях, що включає розподіл бюджетних коштів за гендерним принципом, а також призводить до посилення прозорості та підконтрольності.
- Це – сукупність різних інструментів і механізмів за допомогою яких враховуються інтереси різних груп жінок та чоловіків при розподілі ресурсів на всіх рівнях.

ГОБ

Грунтується на припущенні, що бюджети не є гендерно-нейтральними

Розпочинається з аналізу впливу бюджету на різні групи жінок і чоловіків

Залучає до участі широке коло зацікавлених осіб

Торкається і дохідної, і видаткової частини

Означає бюджетування, у центрі якого **ЛЮДИ**

Забезпечує більшу адресність та ефективний розподіл коштів

Дозволяє уточнити, чи є потреби у перерозподілі ресурсів та зміні пріоритетів

Це комплексний метод

ЛЮДИ у центрі БЮДЖЕТУВАННЯ

Бюджетування

Гендерно-орієнтоване бюджетування

ГОБ

враховує ПОТРЕБИ, ІНТЕРЕСИ, МОЖЛИВОСТІ

Рівність

Справедливість

© 2017 Projekt GOB. All rights reserved. Projekt GOB is a registered trademark of Projekt GOB.

ГОБ дозволяє
проаналізувати та
переструктурувати доходи
та видатки таким чином,
щоб потреби громади, як
жінок, так і чоловіків з
різних соціальних та
вікових груп, були
відповідно представлені у
статтях видатків бюджету.

Міфи про ґендерний бюджет

НЕ

окремий специфічний бюджет

НЕ

окремий бюджет для жінок чи чоловіків

НЕ

розподіл бюджетних коштів між жінками і чоловіками у співвідношенні 50:50

НЕ

збільшення витрат на виключно жіночі/ґендерні програми

НЕ

стосується, виключно, “потреб жінок”

Переваги ґендерного бюджету

Конкретна спрямованість витрат

Підвищення якості послуг для різних груп жінок і чоловіків (конкретні споживачі)

Підвищення темпів економічного розвитку і скорочення бідності

Ефективне використання ресурсів

Утвердження політики рівних прав та можливостей

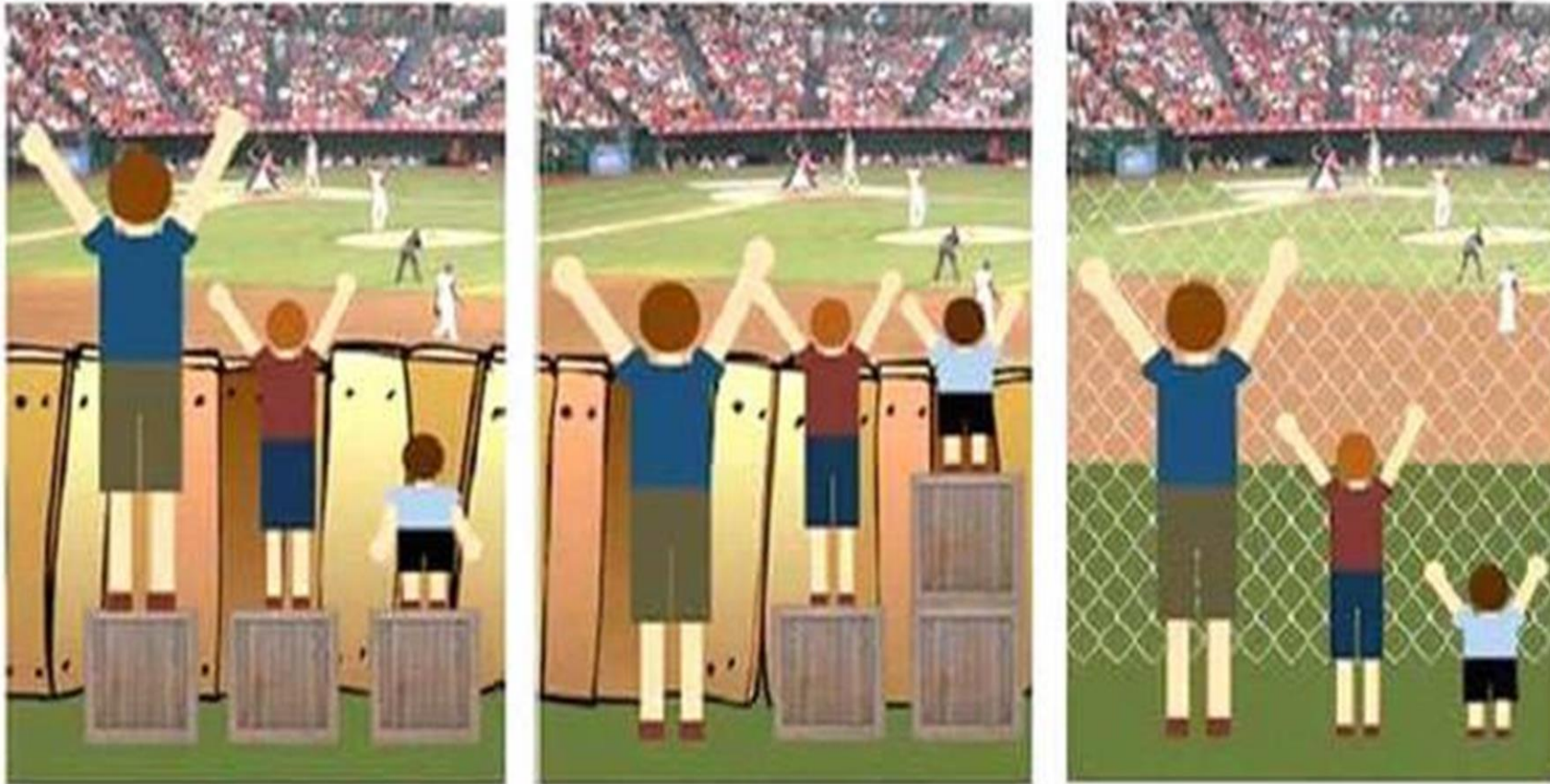
Соціально-гендерна рівність і справедливість

Рівність

Справедливість

Соціально-гендерна рівність і справедливість: орієнтир на зміну «нейтральних» бюджетів

Бюджетування, у центрі якого **ЛЮДИ**

Принципи впровадження ГОБ

Субвенція населенню, яке проживає на території зон спостереження

- ✓ **Мета** – адресація специфічних потреб населення, яке проживає в зонах спостереження
- ✓ **Завдання:** Пріоритетне - підвищення рівня безпеки ; Додаткове - поліпшення умов проживання та праці
- ✓ **Виконавці** – Мінрегіон, ОДА, органи місцевого самоврядування
- ✓ **Основні отримувачі** – населення, яке проживає в зонах спостереження навколо АЕС України, станом на 2017 рік близько 800 тисяч осіб.
- ✓ **Розмір видатків** – зі спецфонду Держбюджету за рахунок збору з компанії «Енергоатом» у розмірі 1 (одного) відсотка обсягу реалізації електроенергії

Державні послуги в рамках субвенції:

В рамках пріоритетного завдання:

- *Забезпечення населення препаратами стабільного йоду*
- *Забезпечення населення засобами індивідуального захисту органів дихання (респіраторами)*
- *Створення та підтримання у справному стані захисних споруд, призначених для укриття і захисту населення від радіаційної аварії*
- *Створення та підтримання у справному стані систем оповіщення*
- *Навчання населення користуванню об'єктами захисної інфраструктури та засобами індивідуального захисту органів дихання*

В рамках додаткового завдання:

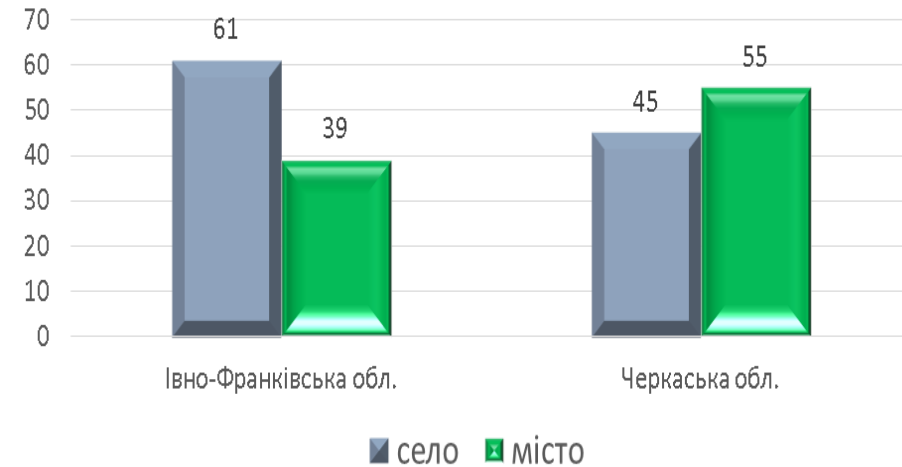
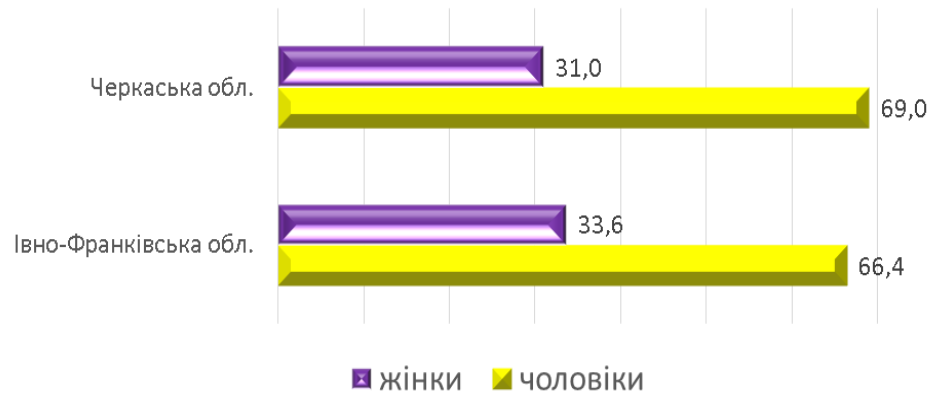
- *Виконання заходів з поліпшення умов проживання та праці населення, яке проживає на означених територіях за напрямками, передбаченими програмами економічного та соціального розвитку відповідних а*

Розподіл субвенції за завданнями

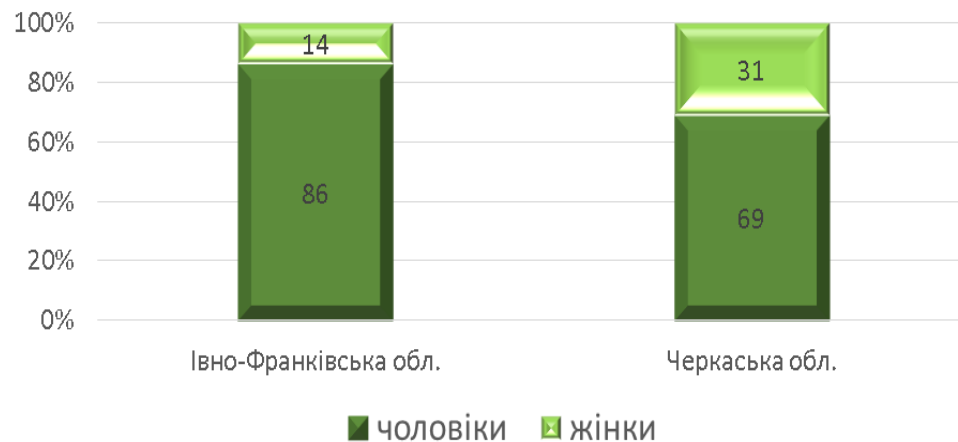

Програма протидії захворюванню на туберкульоз

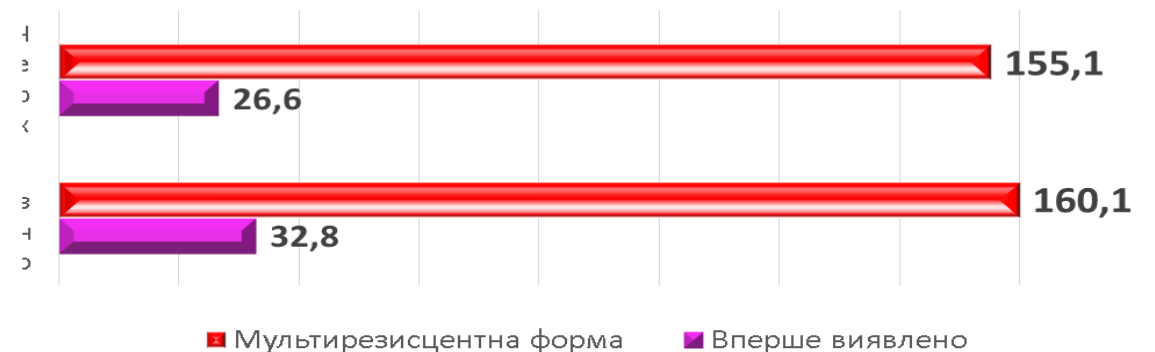
Вперше встановлено діагноз “активний туберкульоз”

Мультирезистентний туберкульоз

Видатки на лікування однієї хворої особи на увесь період лікування

Вартість лікування різних категорій хворих на туберкульоз

Для вперше виявлених хворих на активний туберкульоз та його рецидив (1 – 3 категорії)	Для хворих на мультирезистентний туберкульоз (4 категорія)
Тривалість курсу лікування хворих всього 6-12 місяців, в т. ч. стаціонарне лікування – 80 днів	Тривалість курсу лікування хворих всього 20 місяців, в т. ч. стаціонарне лікування – 170 днів
Вартість 1 дня (без урахування медикаментів) – 282,67 грн.	
Видатки на лікування хворого протягом періоду перебування його в стаціонарі	
22,6 тис. грн.	48,1 тис. грн.
Середні витрати туберкульозного диспансеру на медикаменти на 1 день стаціонарного лікування	
11,21 грн., в т. ч. обл. бюджет – 8,08 грн., держбюджет – 3,13 грн.	119,54 грн., в т. ч. обл. бюджет – 3,76 грн., держбюджет – 22,97 грн., інші джерела – 92,84 грн.
Загальна вартість курсу протитуберкульозних препаратів – 2,0 - 4,0 тис. грн.	Загальна вартість курсу протитуберкульозних препаратів – 53,9 – 107,0 тис. грн.
Видатки на лікування одного хворого становлять	
24,6 - 26,6 тис. грн.	102,0 - 155,1 тис. грн.
Вартість лікування випадків мультирезистентного туберкульозу у чотири – п'ять разів більша ніж із вперше виявленими випадками активного туберкульозу	

„ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦЕНТРАЛІЗОВАНИХ ЗАХОДІВ З ЛІКУВАННЯ ХВОРИХ НА ЦУКРОВИЙ ТА НЕЦУКРОВИЙ ДІАБЕТ”

Кількість хворих жінок цукровим діабетом майже на 20 % перевищує кількість хворих чоловіків

**На нецукровий діабет більше хворіють жителі сіл на 43,8%.
Частка хворих чоловіків на нецукровий діабет в загальній кількості хворих з сільської місцевості становить 55,3%.**

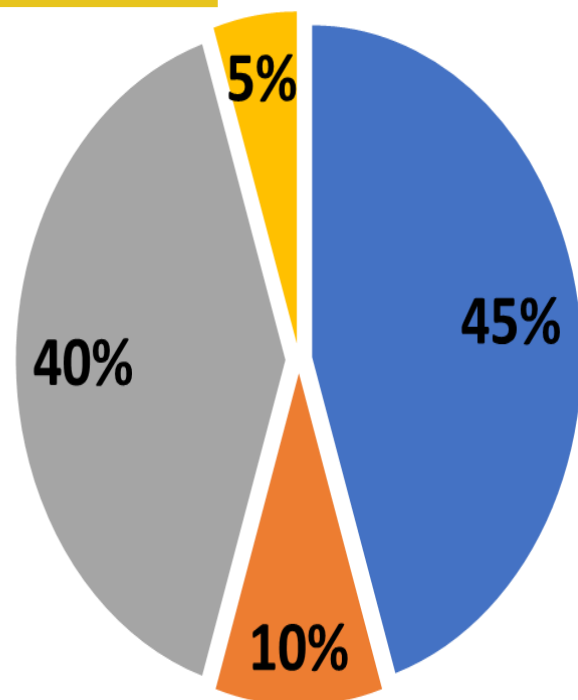
**Більшість ускладнень у результаті захворювання на цукровий діабет припадає на жінок, хоча чоловіки частіше отримують групу інвалідності
(оскільки гангрени, ампутації кінцівок більш поширені серед хворих чоловічої статі)**

Зміна способу життя у 45 % осіб хворих на цукровий діабет, які перебувають на диспансерному обліку, може убезпечити від подальшого розвитку хвороби

Основна частка бюджетних коштів спрямовувалась на забезпечення хворих на цукровий діабет 1 типу та цукровий діабет 2 типу (з використанням лікування змішаного типу), таблетовані цукрознижуючі хворі змушені були придбавати за власні кошти

Вартість лікування 1-го чоловіка перевищувала вартість лікування 1-ї жінки на 37,2 %

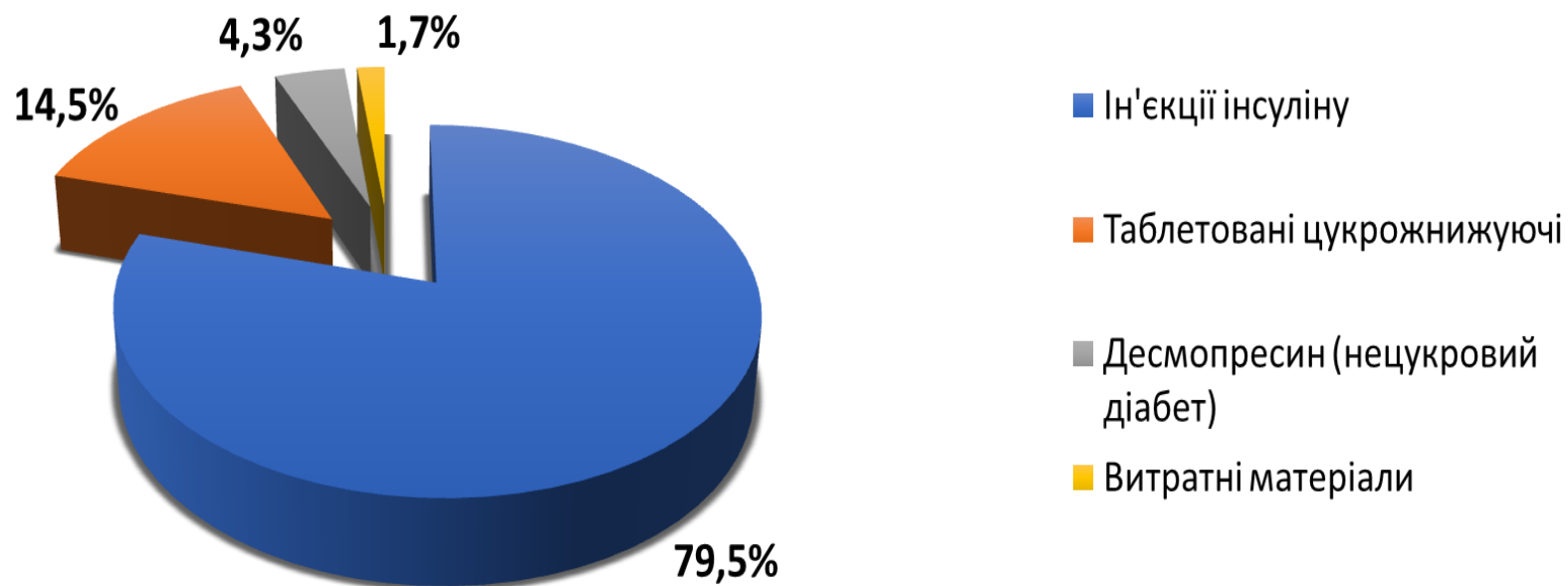
МЕТОДИ ЛІКУВАННЯ ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ

- Зміна способу життя
- Інсулінотерапія
- Таблетовані цукрознижуючі
- Комбіноване лікування

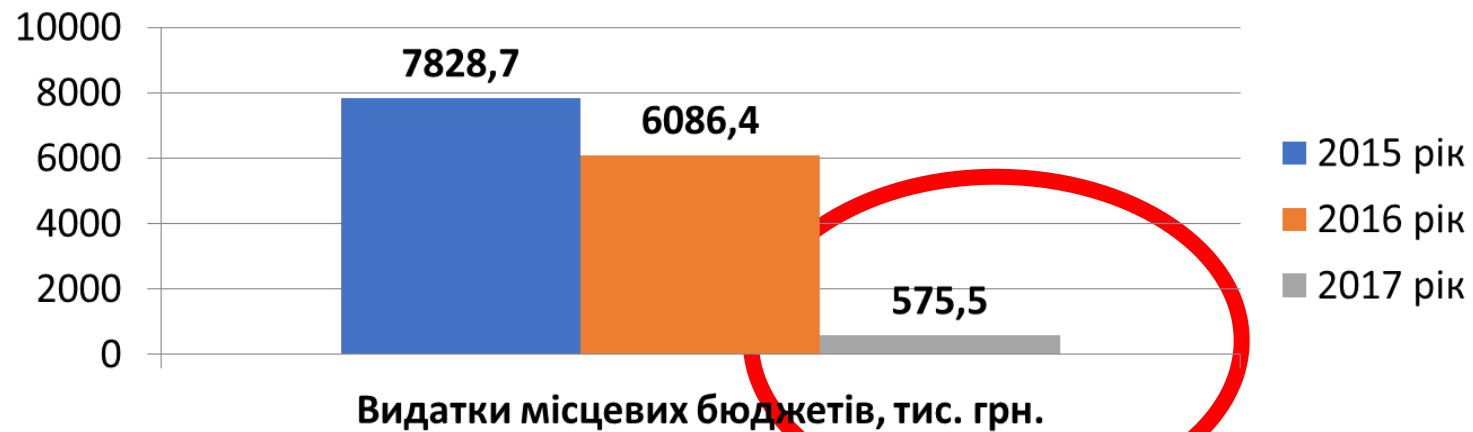
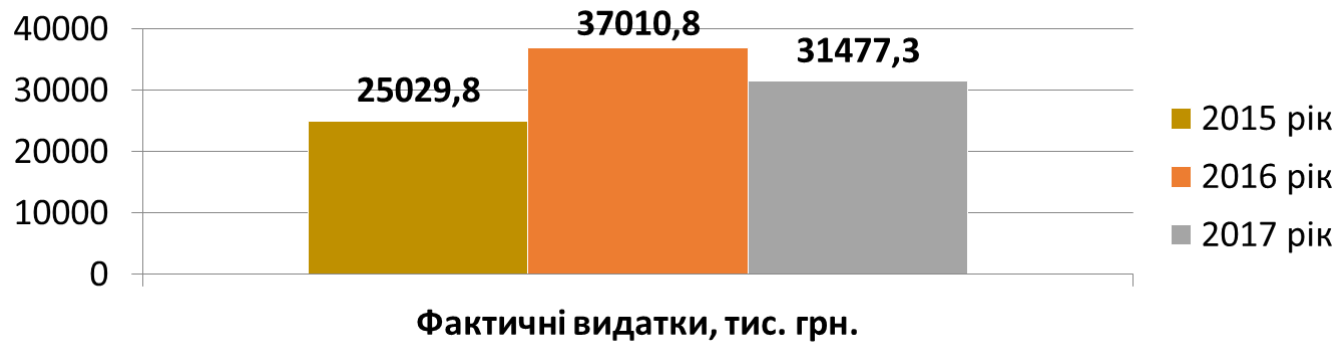
Зміна способу життя у 45% осіб хворих на цукровий діабет, які перебувають на диспансерному обліку, може убезпечити від подальшого розвитку хвороби

Структура фактичних видатків на заходи з лікування осіб хворих на цукровий та нецукровий діабет (2016 рік), %.

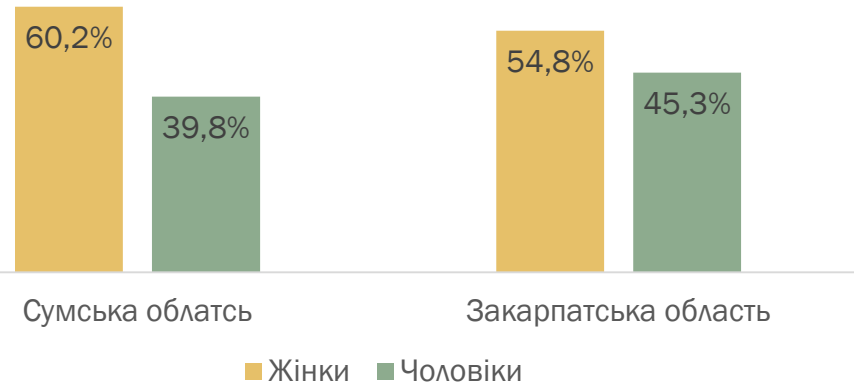
Основна частка бюджетних коштів спрямовувалась на забезпечення хворих на цукровий діабет 1 типу та цукровий діабет 2 типу (з використанням лікування змішаного типу), таблетовані цукрознижуючі хворі змушені були придбати за власні кошти

Результати ґендерного бюджетного аналізу підпрограми “Забезпечення централізованих заходів з лікування хворих на цукровий та нецукровий діабет” у Чернівецькій області

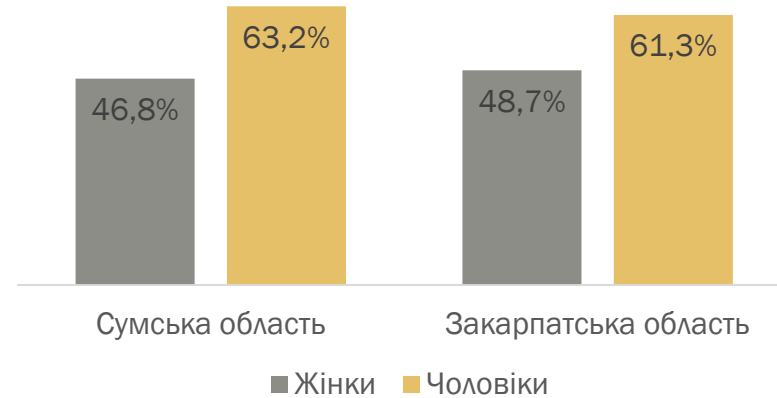

Програма запобігання та лікування серцево-судинних і судинно-мозкових захворювань та програма спеціалізована стаціонарна допомога населенню

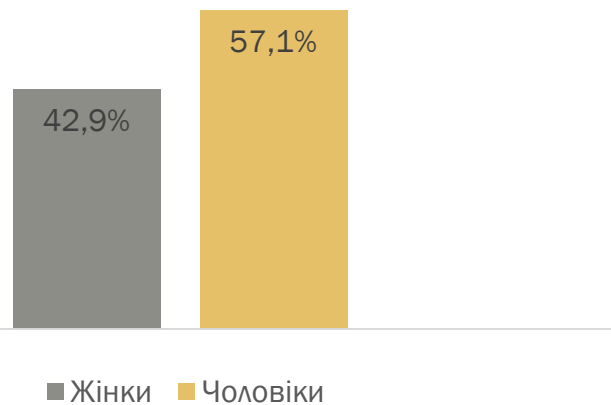
Первинна захворюваність

Перебувають на стаціонарі

Рівень смертності (Закарпатська область)

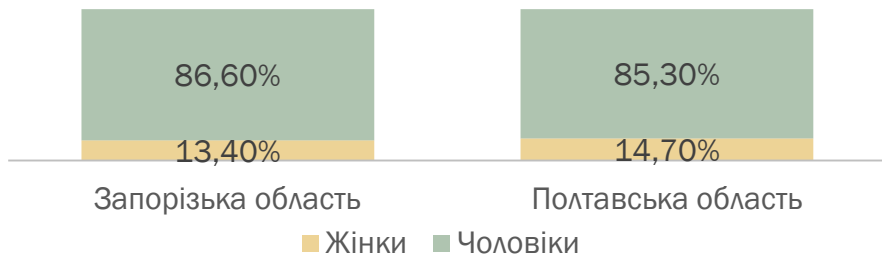

Вартість оперативного втручання на одного чоловіка більша на 8,7% (на 1331 грн.), ніж на одну жінку.

(Закарпатська область)

Програма спеціалізована стаціонарна медична допомога населенню (наркологічний диспансер)

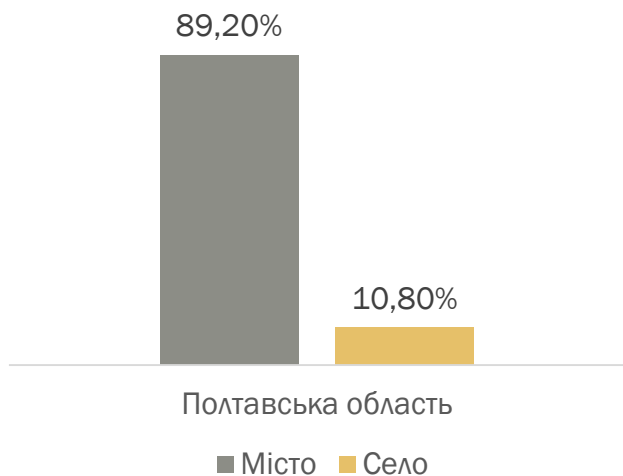
ГОСПІТАЛІЗОВАНІ ОСОБИ

Вартість 1 дня на 1 хвору особу, грн (Полтавська область)

Госпіталізовані особи

Жінок більше серед адміністративного персоналу (93,0%), середнього (90,8%), молодшого медичного персоналу (93,2%)

Полтавська область

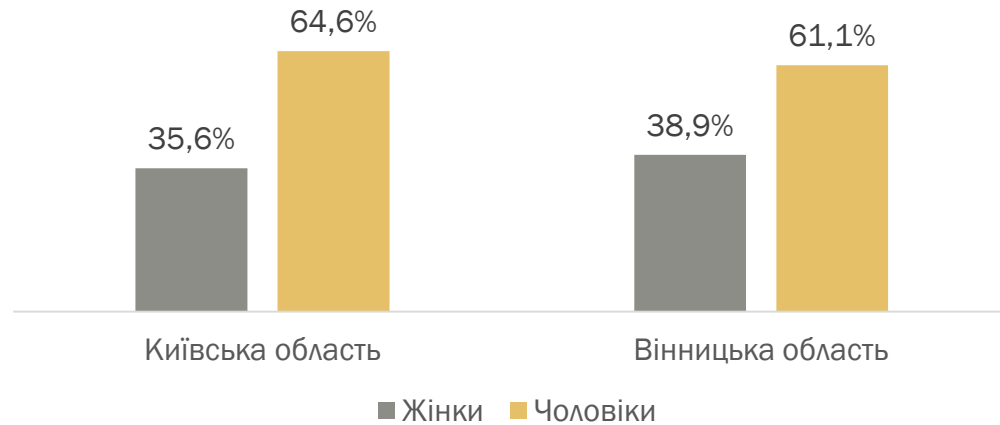
Жінок менше серед лікарського персоналу (38,0%);

Гендерний розрив в оплаті праці на користь чоловіків-лікарів (1265,3 грн)

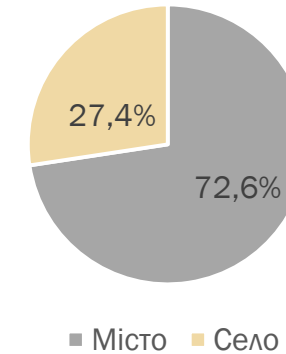
* Дані за звітами РГ з ГОБ Запорізької та Полтавської областей

Програма профілактики, діагностики та лікування вірусних гепатитів

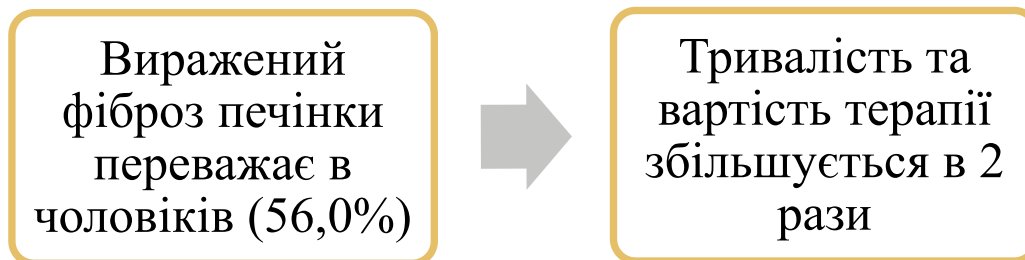
Особи на обліку з вірусними гепатитами

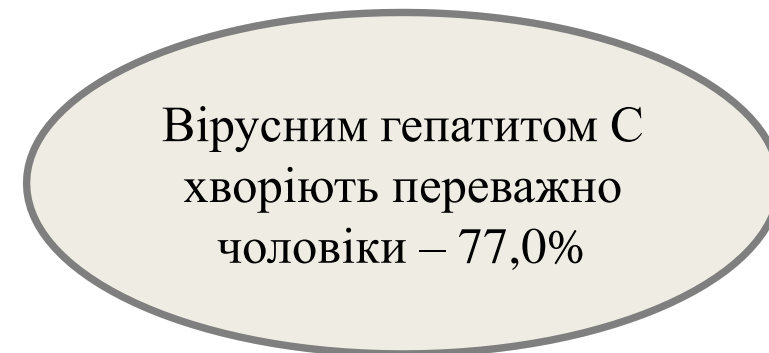
Особи на обліку з вірусними гепатитами
(Вінницька область)

Київська область

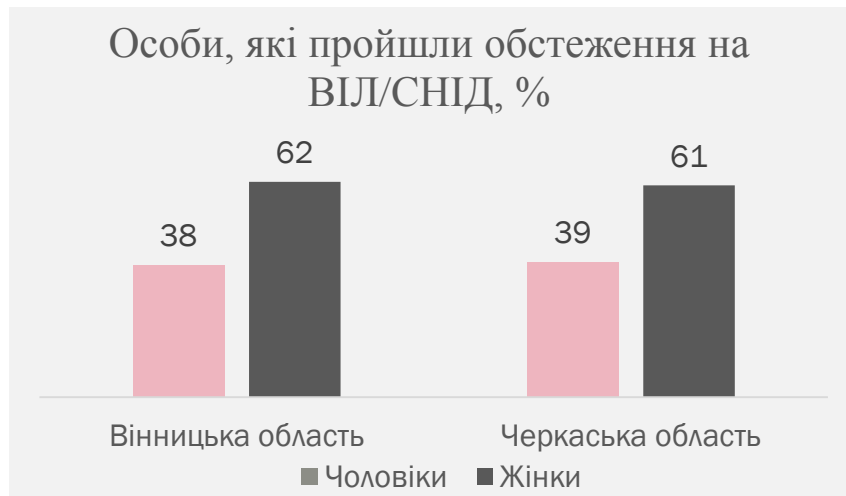
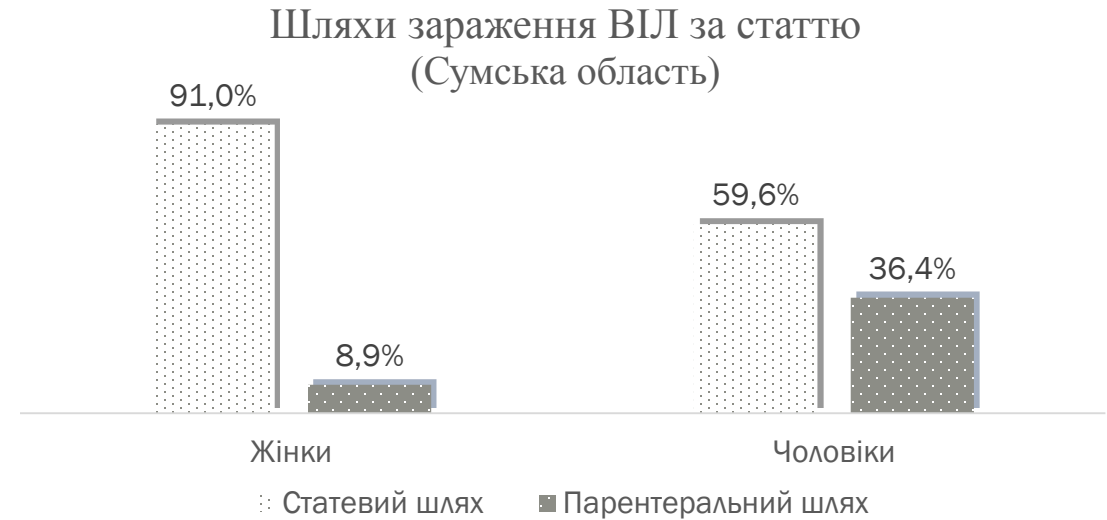
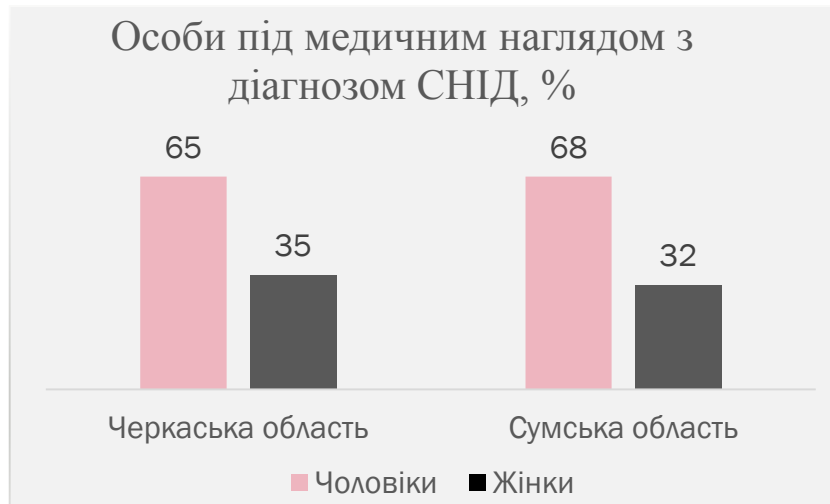

Київська область

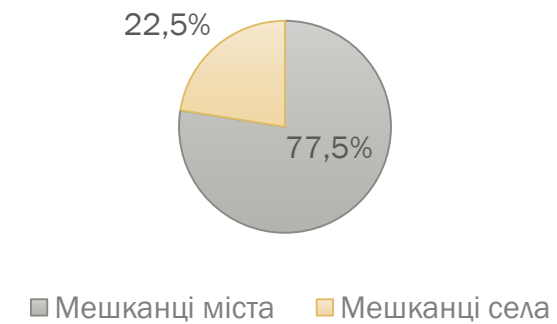

*За даними звітів РГ з ГОБ Київської та Вінницької областей

Програма протидії ВІЛ-інфекції, СНІДу

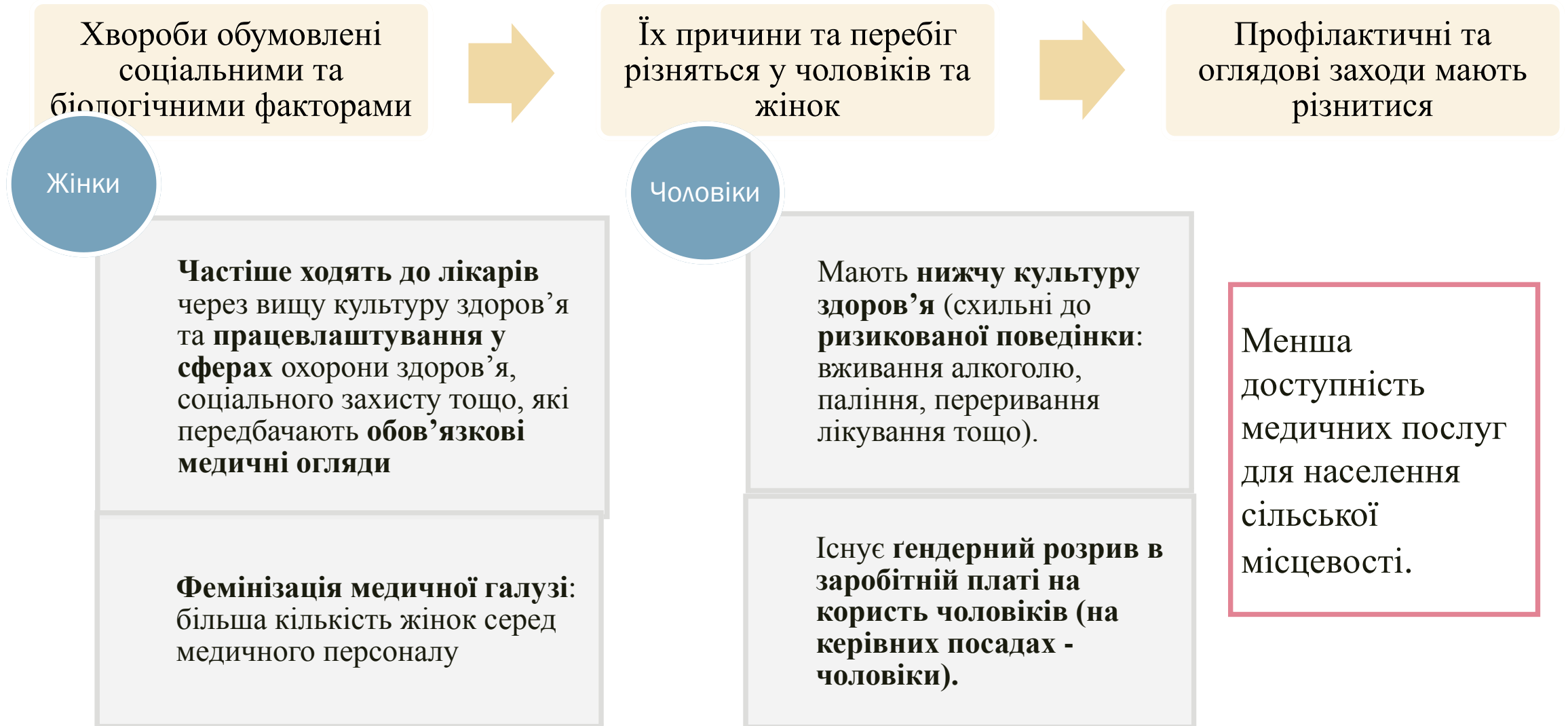

Під медичним наглядом з діагнозом СНІД (Сумська область)

*За даними звітів РГ з ГОБ Черкаської, Вінницької та Сумської областей

Основні тенденції в галузі «Охорони здоров'я» за результатами гендерного аналізу бюджетних програм у 2015-2017рр.

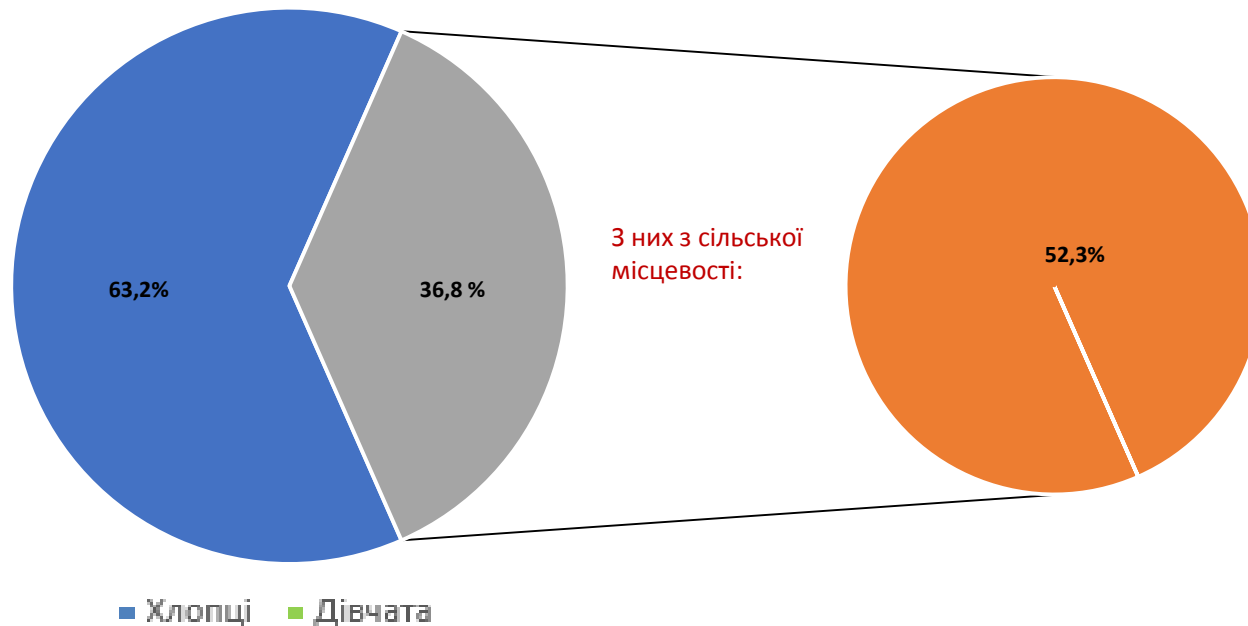

Програма надання загальної середньої освіти загальноосвітніми спеціалізованими школами-інтернатами з поглибленим вивченням окремих предметів і курсів для поглибленої підготовки дітей в галузі науки і мистецтв, фізичної культури і спорту, інших галузях, ліцеями з посиленою військово-фізичною підготовкою.

Відповідно до Положення про військовий лицей, затвердженого постановою КМУ 28.04.1999 №717 до ліцею можуть вступити виключно юнаки.

Однак, в Тернопільській області відповідно до Статуту ліцею-інтернату на навчання зараховуються юнаки і дівчата.

Структура ліцеїстів за статтю та місцем проживання

Проблема: різні стратегії дій осіб, які приймають рішення, створили два сценарії розвитку подій

Виявлені проблеми

Закарпатський обласний лицей-інтернат з посиленою військово-фізичною підготовкою

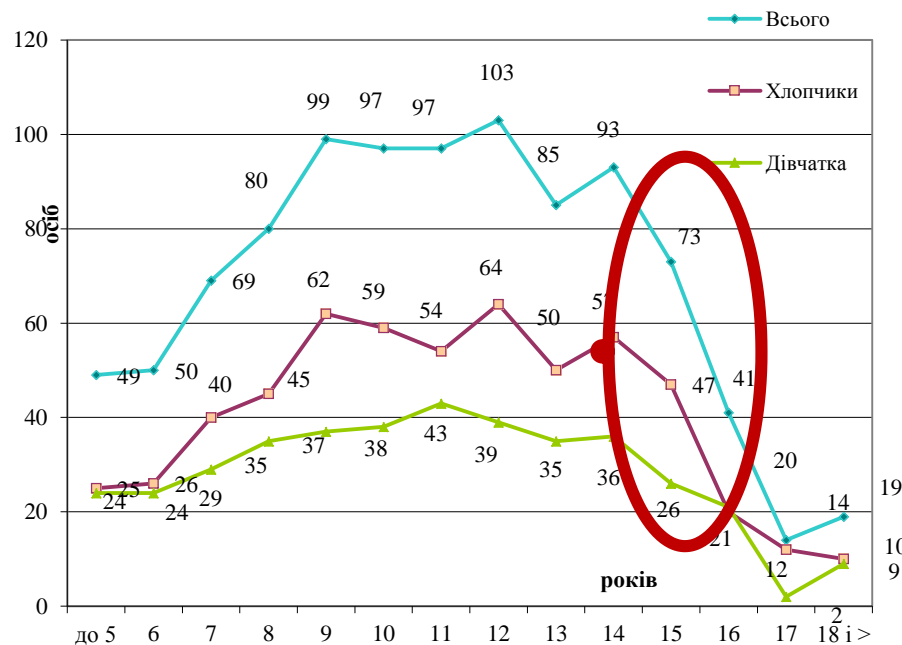

- У Положенні про лицей (затверджене Постановою КМУ від 28 квітня 1999 року № 717) зазначено, що лицей є середнім загальноосвітнім навчальним закладом з військово-професійною спрямованістю навчання та виховання **юнаків** з поглибленим вивченням предметів „Захист вітчизни”, „Пожежна безпека” та „Фізична підготовка”.
- Вступна кампанія закладу орієнтована виключно на юнаків і дискримінує дівчат, які також бажають поглиблено вивчати предмети „Захист вітчизни”, „Пожежна безпека” та „Фізична підготовка”.
- Освітня програма лицейю передбачає навчання виключно юнаків, у лицейі відсутні навчальні, побутові та інші умови для навчання дівчат.
- Вартість підготовки одного учня-юнака становила 40 227 грн. у 2015 році, вартість одного дня перебування у закладі – 110,2 грн.

Результати програми надання загальної середньої освіти спеціальними загальноосвітніми школами-інтернатами, школами та іншими навчальними закладами для дітей які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку)

Кількість учнів/вихованців у спеціальних школах, школах-інтернатах Чернівецької області у 2015 році за віком та статтю *

Внесено зміни в Статути спеціальних загальноосвітніх шкіл-інтернатів для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку. Таким чином діти з особливими потребами отримали можливість одержати повну середню освіту.

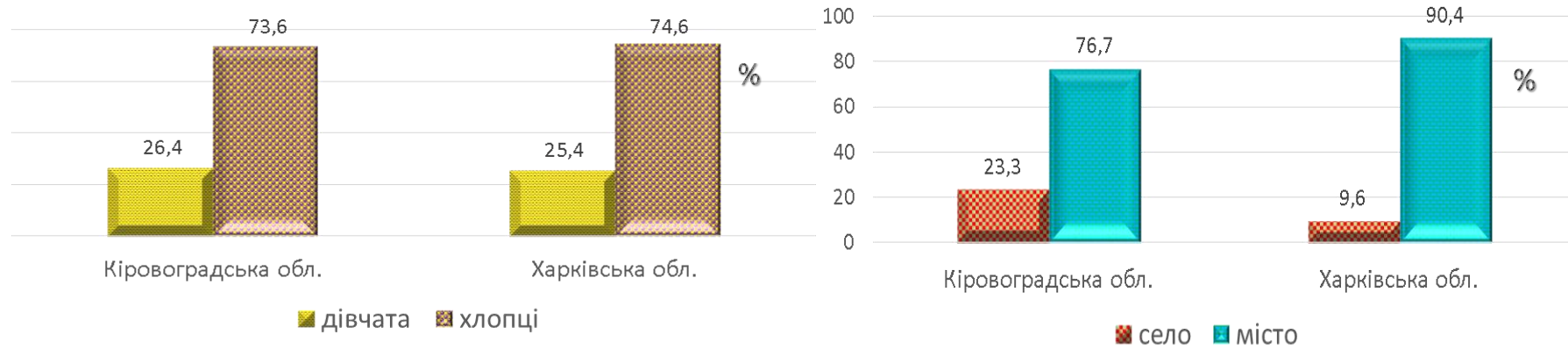
Результат:

У 2018 році з 2 навчальних закладів випустилися 3 випускники.

У 2019 році у 2 навчальних закладах отримали повну середню освіту - 7 осіб.

Забезпечення розвитку дитячо-юнацького спорту

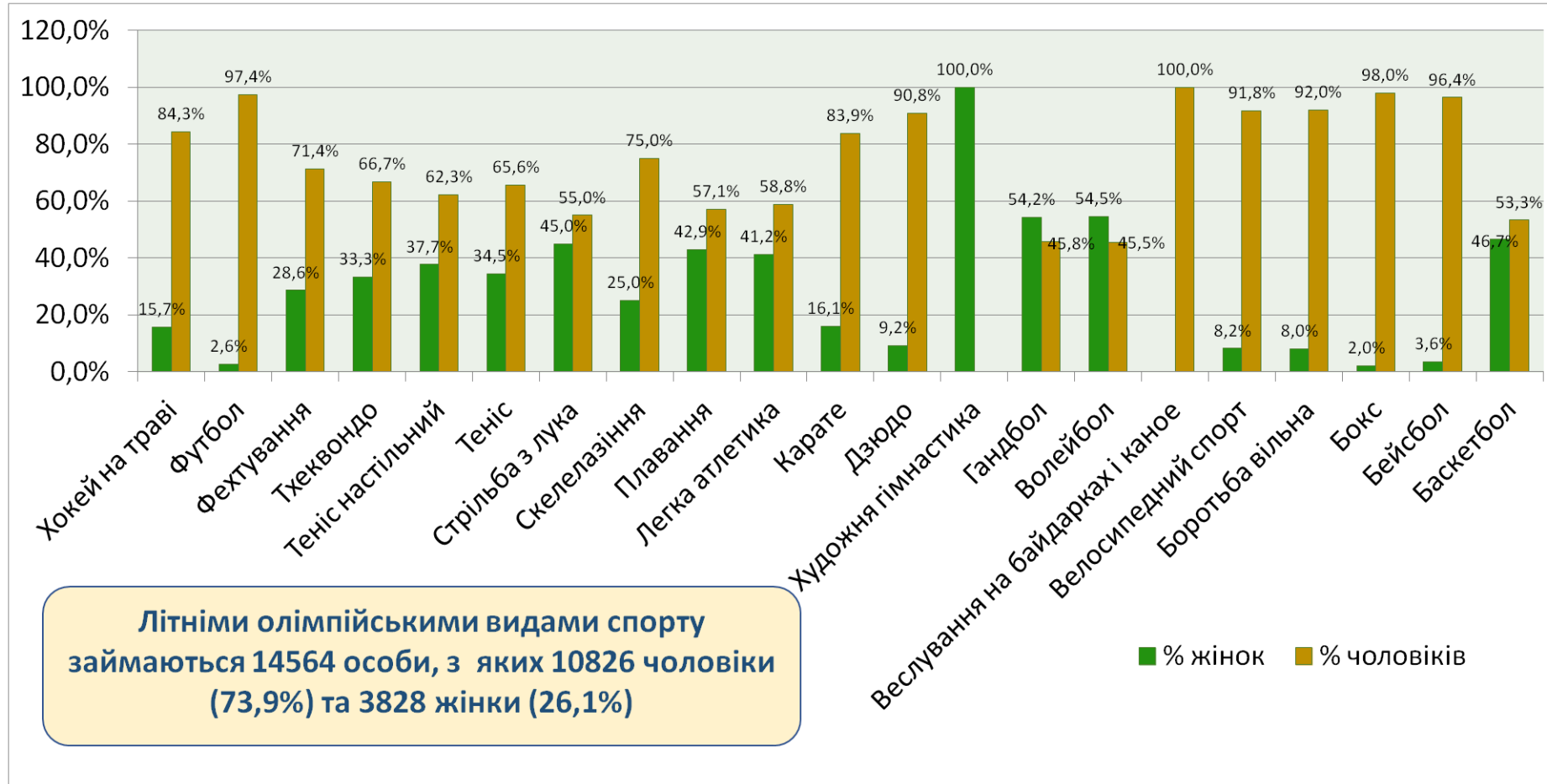
Статеві структура учнів ДЮСШ

Рівень охоплення заняттями в ДЮСШ осіб віком 6-23 роки

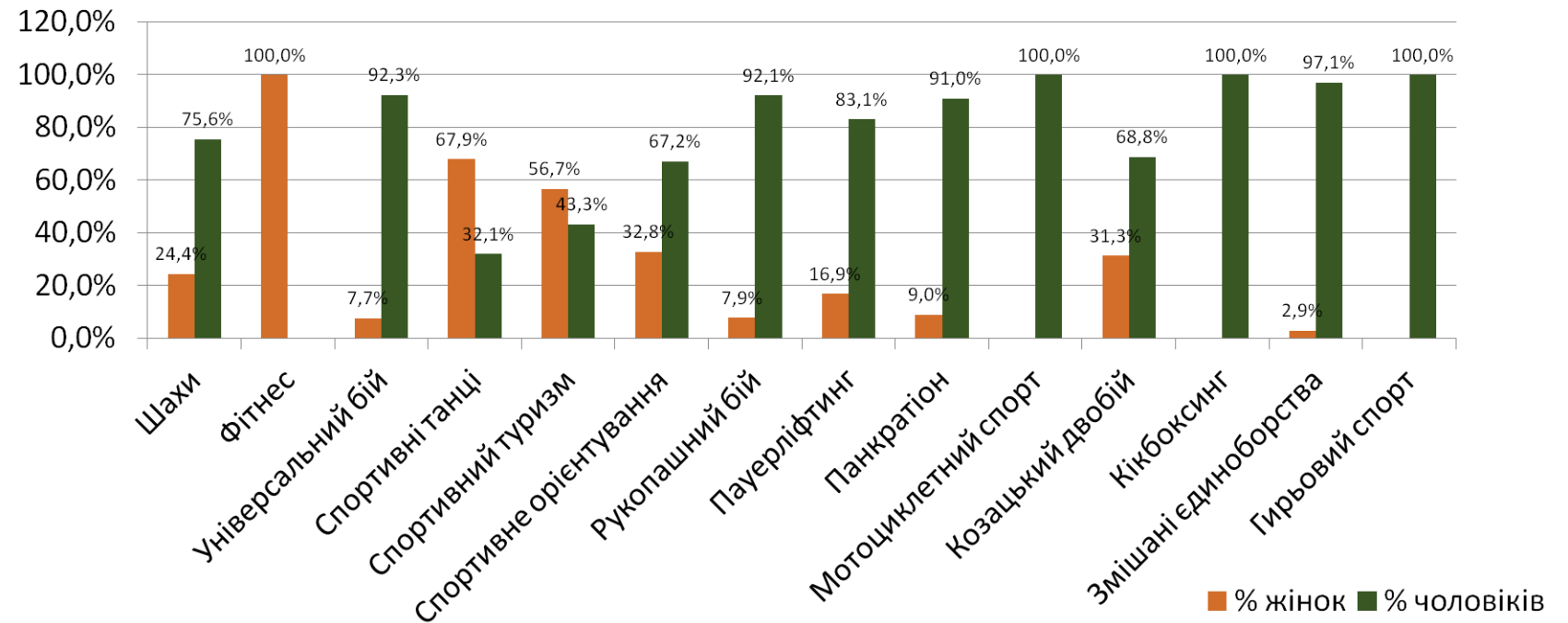

Статева структура осіб, які у Чернівецькій області займаються олімпійськими видами спорту

Статева структура осіб, які у Чернівецькій області займаються неолімпійськими видами спорту

Неолімпійськими видами спорту займаються 2358 осіб,
з них 1920 чоловіків (81,4%) та 438 жінок (18,6%)

Міністерство внутрішніх справ України

ГІДРОМЕТЕОРОЛОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

КПКВК: 1006060

Розпорядник: Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Мета бюджетної програми: Забезпечення інформацією, прогнозами та попередженнями органів державної влади, Збройних Сил України, органів місцевого самоврядування, населення, а також гідрометеорологічне обслуговування заінтересованих юридичних та фізичних осіб.

Завдання: Спостереження за гідрометеорологічними умовами в Україні, базові спостереження за забрудненням природного середовища, збір, обробка, передача та зберігання даних спостережень, гідрометеорологічне прогнозування.

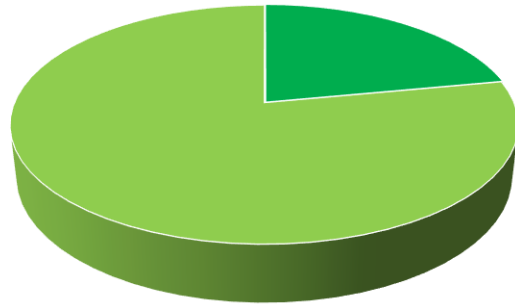
Напрями використання бюджетних коштів:

Напрями	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Разом
Забезпечення діяльності гідрометеорологічних органів (утримання бюджетних установ), у тому числі:	313 851,1	37 937,3	351 788,4
фонд оплати праці та нарахування	290 810,6 89,8%*	11 898,4 34,3%*	302 709,0
Удосконалення Державної системи гідрометеорологічних спостережень та вирішення інфраструктури питань гідрометеорологічної діяльності та інше	10 070,2		10 070,2
Всього	323 921,3	37 937,3	361 858,6

* від загальної суми

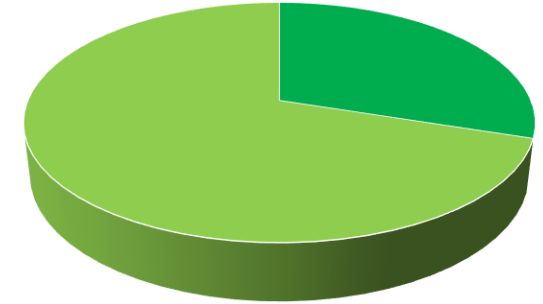
Гендерна статистика в Українському гідрометеорологічному центрі та підпорядкованих організаціях:

Загальна кількість працюючих –
3 928 осіб

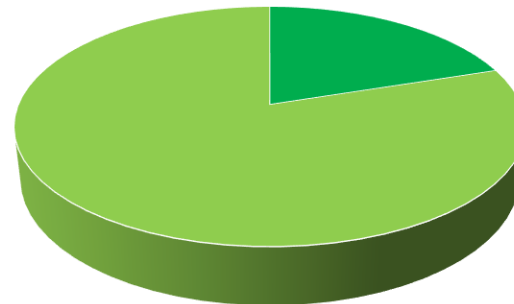
■ Чоловіки - 22 % ■ жінки - 78 %

Керівний склад - 520 осіб

■ Чоловіки - 30 % ■ жінки - 70 %

Працівники пенсійного віку,
що працюють –
1 047 осіб

■ Чоловіки - 20 % ■ жінки - 80 %

Дані про віковий склад працівників Українського гідрометеорологічного центру та підпорядкованих гідрометеорологічних організацій (станом на кінець 2017 року)

Віковий склад	до 30 років	від 30 до 40 років	від 40 до 50 років	від 50 до 60 років	від 60 до 65 років	понад 65 років	Разом
Український гідрометеорологічний центр, у тому числі:	42	62	56	61	57	49	327
жінки	27	42	43	47	38	24	221
чоловіки	15	20	13	14	19	25	106
Підпорядковані гідрометеорологічні організації, у тому числі:	365	617	857	990	420	379	3 358
жінки	269	460	679	808	333	289	2 838
чоловіки	96	157	178	182	87	90	790
Всього	407	679	913	1 051	477	428	

Проблемні питання:

- **Середній розмір** заробітної плати складає **4 630** грн, тоді як за даними Держстату, середня заробітна плата у грудні 2017 році складала **8 777** тис.грн.
- Виток молодих кадрів, спостерігається тенденція звільнення молодих спеціалістів та пошук їх більш оплачуваної роботи (слайд 6).
- Близько **80%** оснащення підрозділів ДСНС відпрацювало свій фізичний та моральний ресурс.
- Регламентування безпечного ведення робіт та забезпечення спецодягом для роботи в шкідливих і небезпечних умовах праці, а також роботах, пов'язаних із забрудненням або несприятливими метеорологічними умовами.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.12.2017 № 1022-р визнано такими, що не застосовуються на території України з 01.03.2018 ряд документів, що стосувалися гідрометеорологічної галузі. Найпроблемнішим є скасування «Правил з техніки безпеки при проведенні спостережень у мережі Держкомгідромету СРСР» від 16.05.1983 (НПАОП 74.2-1.03-83) та «Типових галузевих норми безплатної видачі спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту робітників і службовців, які здійснюють спостереження і роботи по гідрометеорологічному режиму навколишнього середовища», затверджених Держкомгідрометом СРСР 20.03.1986 р. (НПАОП 74.2-3.01-86)

Дякую за увагу!

- 01034, Україна, Київ, вул. Ярославів Вал, 14 В, офіс 36
 - info@grbproject.org
 - [+38 044 234 19 25](tel:+380442341925)